

REZUMATUL

TEZEI DE DOCTORAT cu titlul GENEALOGIE ȘI DEMOGRAFIE ISTORICĂ ÎN COMUNITĂȚILE CATOLICE DIN SUD-VESTUL ROMÂNIEI

Elaborată de MIXICH RODICA EUGENIA AURELIA

Conducător științific, Prof. univ. Dr. VLADIMIR OSIAC

Europa nu este altceva decât o creație a creștinismului, iar ortodoxia și catolicismul sunt "variante stilistice" ale civilizației creștine, sublinia cunoscutul om de cultură Alexandru Paleologu în lucrarea "Moștenirea creștină a Europei" apărută la Cluj-Napoca în 2003.

Datele despre istoria catolicismului la sud de Carpați, cât și despre comunitățile catolice din Oltenia sunt puține, iar un studiu de sinteză asupra acestei populații nu există.

Orașele în care s-au constituit comunități catolice au fost orașe mari, cu importanță comercială și atestare documentară veche. Cele mai vechi și mari parohii romano-catolice sunt la Craiova (1827), Turnu Severin (1861), Pitești (1869) și Râmnicu Vâlcea (1872). Configurația etnică a acestora era heterogenă, iar numărul credincioșilor ce aparțineau aceleiași etnii era mic. Bulgari catolici, italieni, raguzani, germani, croați, unguri, veniți cu interese comerciale sau alungați de vicisitudinile istoriei, au constituit comunități catolice din sudul Carpaților. În partea de sud a Banatului, organizarea confesiunii romano-catolice a avut un caracter mai agresiv și condiționat politic.

Peisajul etno-demografic în comunitățile catolice se schimbă semnificativ în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Numărul catolicilor și configurația etnică este în evoluție accentuată. Secolul al XIX-lea, mai ales a doua sa jumătate reprezintă pentru România o perioadă semnificativă în ceea ce privește fenomenul demografic al migrației sezoniere. Lucrători calificați sau mai puțin calificați care au venit din țările catolice ale Europei de vest, au fost cooptați la lucrările de cale ferată, în construcții, la exploatarea forestieră și în agricultură.

Interesul nostru în lucrarea de față s-a concentrat pe muncitorii străini, de religie romano-catolică, care au imigrat la munca în Oltenia. Evoluția numerică a catolicilor, începând cu anul 1850 demonstrează evident că o viață economică intensă presupune o situație demografică înfloritoare. Sporul de populație catolică la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, s-a datorat imigrărilor. În arhivele DJAN Dolj, Gorj, Mehedinți și Vâlcea există documente și statistici referitoare la muncitorii italieni veniți să lucreze în

agricultură și construcții, germani și alte naționalități la șantierul naval din Turnu Severin, la exploatarea forestiere din Gorj și Vâlcea.

Muncitorii străini intrați în țară prin punctul de frontieră Calafat în 1905

Luna	Muncitori intrați	Muncitori ieșiți
Mai	28 austro-ungari	12 austro-ungari
Iunie	34 austro-ungari	27 austro-ungari
Iulie	36 austro-ungari	26 austro-ungari
	4 italieni	2 italieni
August	38 austro-ungari	18 austro-ungari
	3 italieni	0 italieni
Septembrie	20 austro-ungari	19 austro-ungari
	4 italieni	1 italieni

După **D.J.A.N., Dolj**, Fond Prefectura Dolj, serviciul administrativ, dosar 104/1905, f.78, 83, 85, 99, 108, 113.

Muncitorii agricoli italieni de pe moșiile mari din Dolj

Anul	Bucovăț	Cernele	Breasta	Șimnic
1919	50	45	22	15
1920	53	51	22	16
1921	55	55	23	17
1922	53	62	21	17
1923	59	65	21	16
1924	61	73	21	14
1925	63	86	21	18
1926	69	91	22	19
1927	71	103	22	20
1928	74	105	22	18
1929	73	109	22	19

Dupa **D.J.A.N., Dolj**, Fond Prefectura Dolj, serviciul administrativ, dosar 220/1929, f.56, 58, 379, 417.

Cu toate că evidențele statistice din arhive arată preocuparea autorităților pentru supravegherea muncitorilor străini intrați în țară în grup sau individual, numărul acestora nu poate fi apreciat cu exactitate. Fluxurile de muncitori străini au avut mai ales un caracter sezonier, dar stabilirea definitivă nu a lipsit, cum dovedește capitolul de genealogie al lucrării de față.

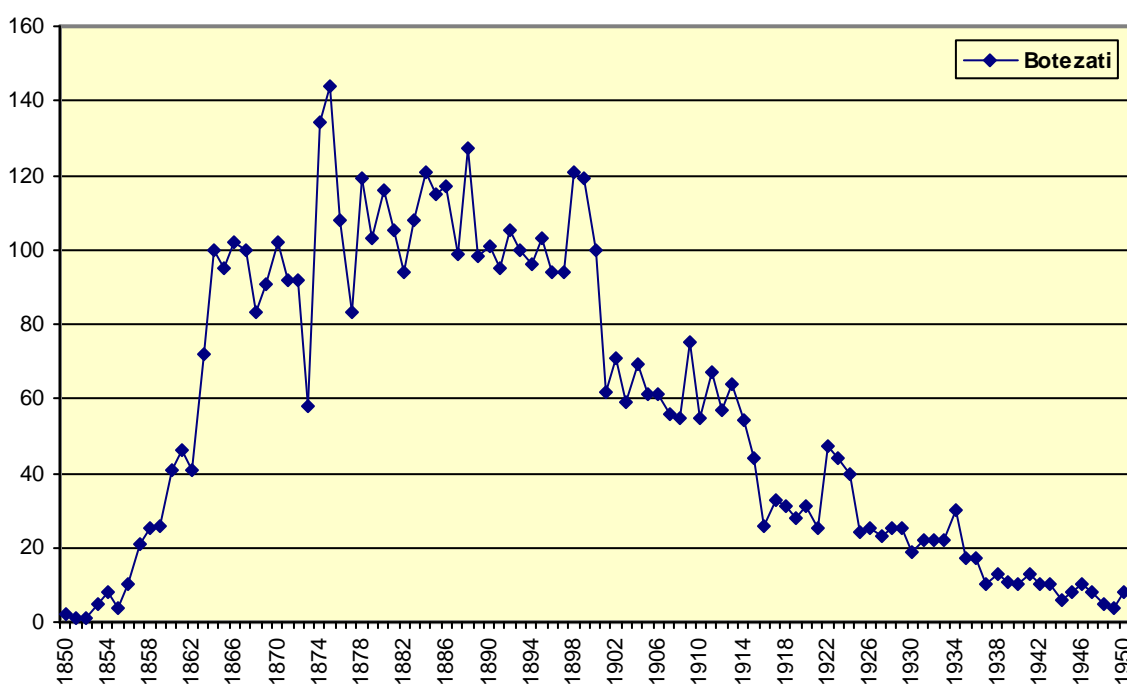
Evoluția numerică a populației de religie romano-catolică din sudul Carpaților a fost firesc urmată de o evoluție în ceea ce privește organizarea confesiunii catolice în România. Dacă între anii 1632-1882 administrația Apostolică romano-catolică a Valahiei era

încredințată în prima fază arhiepiscopilor de Sardinica și, ulterior, Diecezei catolice bulgare de Nicopolis ad Istrum, la 27 aprilie 1883, printr-o scrisoare apostolică, papa Leon al XIII-lea hotărâ constituirea Arhidiecezei romano-catolice de București, care va fi direct subordonată juridicțional Sfântului Scaun prin intermediul Congregației De Propaganda Fide.

Sursa de informație pentru evenimentele demografice, natalitate și mortalitate în comunitățile catolice, au fost registrele parohiale studiate pe o perioadă de peste 100 de ani. Registre parohiale complete privind botezurile și decesele am găsit în parohia romano-catolică Turnu Severin, începând cu anul 1853, Pitești, începând cu anul 1872, Craiova, începând cu anul 1884, Calafat, din 1874 și Târgu Jiu din 1898. Registre cu date nesemnificative am găsit la Brezoi și Mehadia.

Pentru a simplifica observațiile legate de evoluția numerică a catolicilor în parohiile din Oltenia, am considerat necesară o reprezentare grafică care se poate vedea în lucrarea "in extenso".

De exemplu, în parohia romano-catolică Turnu Severin am avut informații începând cu anul 1853, an în care Turnu Severin își începe dezvoltarea economică, ca și capitală de județ și când vine o populație de etnie germană să lucreze la Santierul naval al Agenției austriece de vapoare. Din datele grafice se observă corelația dintre dezvoltarea economică a orașului și creșterea populației, în cazul nostru al catolicilor. Este una din situațiile cele mai evidente ale acestui deziderat.

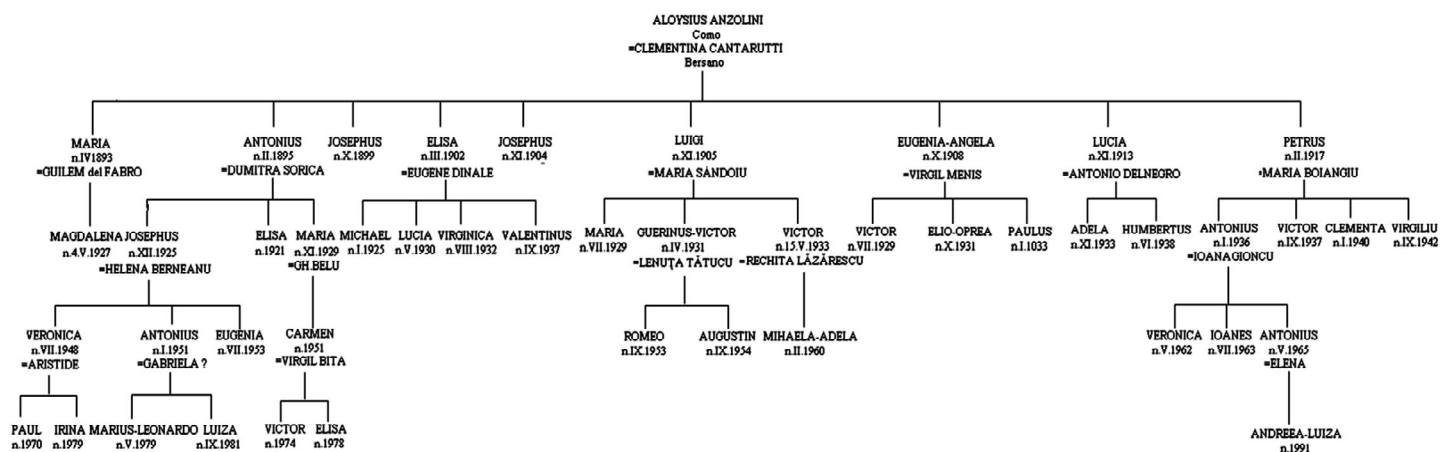

Număr botezați în registrele parohiei romano-catolice TURNU-SEVERIN

Numărul copiilor născuți și botezați din parohia Craiova este mult mai constant decât cel de la Severin, unde scade drastic când etnicii germani de la șantierul naval părăsesc Turnu Severin, dar se observă aceeași scădere la venirea regimului comunist, când multe familii de catolici italieni nu au depus pașapoartele, ci s-au repatriat. În parohia romano-catolică Târgu Jiu avem date începând cu anul 1898. O observație interesantă legată de această parohie este faptul că familiile de italieni înregistrate au emigrat din aceeași zonă ca cele din Craiova, doar că sunt alte familii. Este posibil ca unele familii de emigranți italieni să se fi îndreptat spre Târgu Jiu, iar altele spre Craiova. După anul 1948, în majoritatea parohiilor catolice din Oltenia apar familii de moldoveni catolici care probabil vin pentru a munci în industrie. În comunitățile catolice mici, cum erau Râmnicu Vâlcea, Pitești, Calafat, numărul catolicilor este mic și constant.

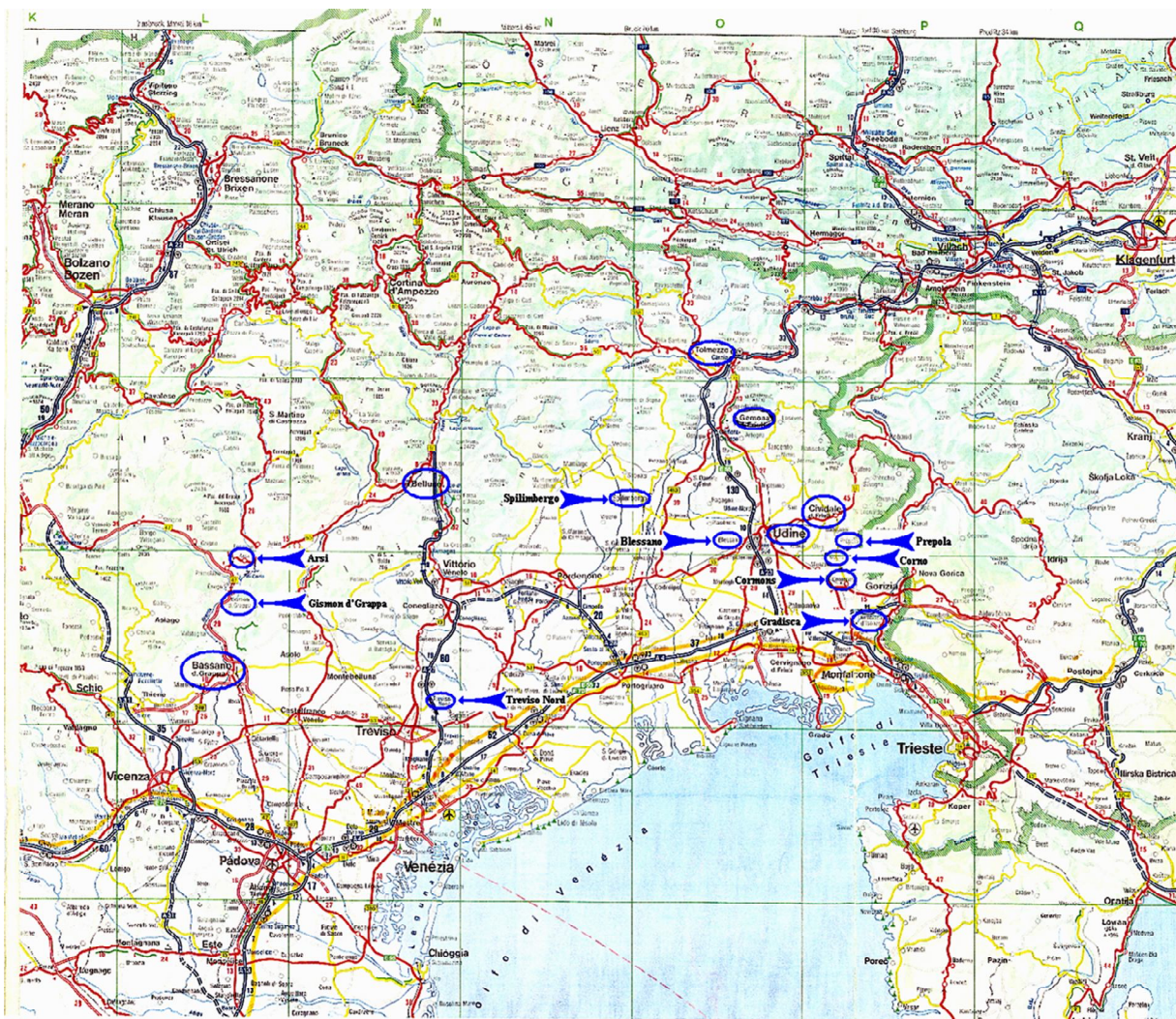
În materialul din anexa lucrării, prezentat în facsimil, se poate observa cum am putut urmări emigranții catolici de la intrarea în țară la punctul de frontieră, în documentele întocmite de prefecturi cu cetățenii străini, în corespondența consulară și, în sfârșit, în evenimentele personale legate de starea civilă din registrele parohiale. Structura multinațională, multiculturală și multilingvistică a unei dieceze catolice se oglindește în masa credincioșilor: italieni, germani, polonezi, unguri, români catolici. Catolicii sunt reprezentați prin etniile care au emigrat în decursul istoriei la noi în țară.

Pentru emigrația italiană, România sfârșitului de secol XIX și începutul de secol XX, a constituit o destinație secundară, dar interesantă din punct de vedere al conotațiilor istorice, precum și al dezvoltării sociale și politice. Afinitatea de limbă, moravuri și climă a făcut mai ușoară intrarea emigranților în mediul românesc. Emigrația italiană în Oltenia prezintă unele aspecte interesante, după cum urmează: italieni în Oltenia au venit și înainte de 1883, dar începând cu acest an, un număr impresionant de familii italiene alungate de criza agrară din Italia vin ca muncitori agricoli pe moșiile din Dolj. Moșiile care solicitau brațe de muncă: Cernele, Breasta, Ișalnița și Șimnic, aparțineau unor proprietari care trăiseră în Italia, cum a fost Pera Opran, sau care exploatau intensiv și modern pământul, ca Ion Argetoinu. Familiile de imigranți italieni ale căror arbori genealogici i-am studiat pe 4-5 generații, s-au stabilit și au constituit pe pământurile pe care munceau colonii. Redăm mai jos arborele genealogic al familiei Amzoloni, una din cele mai mari familii de italieni sosite la muncă pe moșiile din Dolj. Emigrația italiană spre Oltenia s-a făcut după criterii asemănătoare cu emigrația actuală a românilor spre Italia. Observațiile noastre cu privire la acest fenomen sunt următoarele:

Arborele genealogic al lui Aloysius Anzolini

1. Pionierii acestui fenomen au fost păturile sărace de agricultori din regiunea Veneto.
Zona de emigrare este predominant rurală, concentrată într-un "nucleu central de emigrare".

Hartă reprezentând "nucleul central de emigrare" al familiilor de italieni care au emigrat în Oltenia.

Ulterior emigrările s-au făcut din zone urbane.

2. Numărul familiilor de italieni este mai mare decât ne-am fi așteptat.

3. Au emigrat familii cu un număr mare de membri și, surprinzător, capii de familie cu vârste înaintate.

4. Din punct de vedere al structurii profesionale, au venit întâi persoane fără studii, urmate de meseriași în domeniile deficitare și într-un final, specialiștii cu studii superioare.

5. În ceea ce privește căsătoria, italienii sunt recunoscuți ca fiind familiști și catolici practicanți. Registrele parohiale demonstrează faptul că orice eveniment petrecut în familiile de italieni era înregistrat la biserică, inclusiv botezul copiilor nelegitimi. Capii de familie sunt căsătoriți numai cu italience catolice din familiile emigrate sau aduse pentru căsătorie din țara de origine. Abia la a treia generație căsătoria se practică în proporție considerabilă cu români.

Acuratețea cu care au fost completate registrele parohiale, pe o perioadă de peste 100 de ani, ne-a permis alcătuirea arborilor genealogici a catolicilor italieni, emigrați la început sezonier și stabiliți ulterior definitiv în Oltenia.

Minoritățile naționale catolice și-au împletit destinul cu românii ortodocși, au adus contribuția lor la dezvoltarea socio-economică și culturală a țării de adopție. Am rezervat un capitol special care se referă la contribuțiile catolice de pe meleaguri oltene la cultura și spiritualitatea locală, pentru a sublinia aportul adus de minoritățile catolice în domenii ca arhitectura, medicina, arta și învățământul.